

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 173/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. júna 2009 prerokoval sťažnosť J. K., P., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv zaručených čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rimavská Sobota a jeho uznesením z 18. septembra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pp 44/08 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici a jeho uznesením zo 14. októbra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 304/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. marca 2009 doručená sťažnosť J. K., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv zaručených čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pp 44/08 a jeho uznesením sp. zn. 1 Pp 44/08 z 18. septembra 2008, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 304/08 a jeho uznesením sp. zn. 5 To 304/08 zo 14. októbra 2008.

Z obsahu podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. BB-3 Tš 16/06 z 8. novembra 2006 potvrdeného Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 81/2006 uznaný vinným zo spáchania trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 a ods. 2 a trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný zákon účinný do 1. januára 2006“), za ktoré mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere troch rokov so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Dňa 28. júla 2008 podal sťažovateľ okresnému súdu žiadosť o podmienené prepustenie na slobodu. Okresný súd svojím uznesením sp. zn. 1 Pp 44/08 z 18. septembra 2008 žiadosť sťažovateľa zamietol a svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

*„Vykonaným dokazovaním súd zistil, že odsúdený J. K. bol odsúdený za účinnosti Zákona č.300/2005 Z. z. pre trestný čin podľa Zákona č.140/1961 Z.z..
Podľa § 437 ods.2 Tr. zákona číslo 300/2005 Z. z. o prechodných ustanoveniach pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmienenom upustení od výkonu zvyšku trestu pri trestoch uložených po nadobudnutí účinnosti tohto zákona za trestný čin podľa Zákona č.140/1961 zberky Trestný zákon v znení neskorších predpisov, postupuje sa podľa tohto zákona.*

Odsúdený J. K. bol rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku pracovisko Banská Bystrica dňa 08.11.2006 teda za účinnosti nového Zákona č.300/2005 Z.z. uznaný za vinného z trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods.1 písm.a Tr. zákona č. 140/1961 Z.z. účinného do 01.01.2006 a trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods.1,2 Tr. zákona č.140/1961 Z.z. účinného do 01.01.2006.

Horeuvedené trestné činy, z ktorých bol odsúdený uznaný za vinného nie sú uvedené v § 62 ods. 1 Tr. zákona účinného do 01.01.2006, kedy osoby odsúdené za trestné činy uvedené v tomto ustanovení môžu byť podmiennečne prepustené až po výkone dvoch tretín uloženého trestu odňatia slobody.

Keďže konanie odsúdeného podľa Zákona č.300/2005 Z.z. je kvalifikované ako zločin v zmysle § 329 ods.2 Tr. zákona v zmysle § 66 ods. 1 písm.b Tr. zákona súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmiennečného trestu odňatia slobody.

Poukazujúc na ustanovenie § 437 ods.2 Tr. zákona odsúdený J. K. bude splňať podmienky podmiennečného prepustenia po uplynutí dvoch tretín výkonu trestu a to ku dňu 08.02.2009, a preto žiadosť odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody súd ako predčasne podanú zamietol.“

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 To 304/08 zo 14. októbra 2008 a túto podľa § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) ako nedôvodnú zamietol, pretože prvostupňové uznesenie považoval za vecne správne.

Sťažovateľ sa v sťažnosti zmienil aj o tom, že proti uzneseniu krajského súdu podal 31. októbra 2008 dovolanie a 5. decembra 2008 ho podala jemu ustanovená obhajkyňa. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tdo 44/2008 z 5. februára 2009 podané dovolanie podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku odmietol ako podané neoprávnenou osobou.

Postupom okresného súdu a krajského súdu a ich uzneseniami, ktorými rozhodli o žiadosti sťažovateľa o podmiennečné prepustenie na slobodu, došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 6 ústavy, základných práv zaručených čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 6 listiny a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 dohovoru, a to použitím ustanovenia § 437 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinný od 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný zákon účinný od 1. januára 2006“), podľa ktorého pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia

slobody alebo rozhodovaní o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu pri trestoch uložených po nadobudnutí účinnosti tohto zákona za trestný čin podľa Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 postupuje sa podľa tohto zákona. Podľa sťažovateľa aplikáciou ustanovenia § 437 ods. 2 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006 sa „spätne so spätou účinnosťou menia podmienky predchádzajúceho zákona, čiže je retroaktívne“.

Sťažovateľ uviedol, že zákaz retroaktivity sa vzťahuje na všetky podmienky trestnej zodpovednosti a na všetky trestné sankcie, takže aj na podmienky podania žiadosti o podmiennečné prepustenie na slobodu, keďže možnosť podať túto žiadosť je neoddeliteľnou súčasťou trestnej sankcie. Preto ak podľa Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 za okolností týkajúcich sa odsúdenia sťažovateľa je lehotou, po uplynutí ktorej možno odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu výkon polovice uloženého trestu odňatia slobody, nie je možné lehotu na podanie žiadosti (lehotu, po uplynutí ktorej možno odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu) posudzovať podľa Trestného zákona účinného od 1. januára 2006, teda takým spôsobom, ktorý uplatnil okresný súd a krajský súd v rámci konania o žiadosti sťažovateľa o podmiennečné prepustenie na slobodu. Odôvodnenie sťažnosti sťažovateľ podporil aj rozsiahlou citáciou judikatúry ústavného súdu.

V závere sťažnosti sťažovateľ opierajúc sa o uvedenú argumentáciu navrhol, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti týmto nálezom:

„1. Okresný súd v Rimavskej Sobote postupom a uznesením zo dňa 18. septembra 2008 pod sp. zn.: 1 Pp 44/08, ktorým zamietol návrh sťažovateľa o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, porušil práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky práva na súdnu a inú právnu ochranu, čl. 36 ods. 1, čl. 40 ods. 6 ústavného zákona z 9. januára 1991 ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, a čl. 6 ods. 1, čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v znení protokolu č. 11 ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 1998.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici postupom a uznesením zo dňa 14. októbra 2008 pod sp. zn.: 5 To 304/08, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu v Rimavskej Sobote zo dňa 18. septembra 2008, sp. zn.: 1 Pp 44/08, porušil práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky práva na súdnu a

inú právnu ochranu, čl. 36 ods. 1, čl. 40 ods. 6 ústavného zákona z 9. januára 1991 ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, a čl. 6 ods. 1, čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v znení protokolu č. 11 ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 1998.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadostučinenie peňažnú sumu vo výške 50.000,- Eur, ktorú sú mu povinný spoločne a nerozdielne uhradiť Okresný súd v Rimavskej Sobote a Krajský súd v Banskej Bystrici, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné uviesť, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vymedzil predmet preskúmania v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde s ohľadom na svoju viazanosť návrhom na začatie konania, predovšetkým

jeho petitom podľa § 20 ods. 3 citovaného zákona, a vychádzajúc jednak z petitu, ako aj z odôvodnenia sťažnosti preskúmal len postupy a v nich vydané rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, pretože i keď sa sťažovateľ zmienil v odôvodnení sťažnosti aj o uznesení najvyššieho súdu, ako „*porušovateľov*“ výslovne označil v odôvodnení a aj v petite len okresný súd a krajský súd.

Ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity. Podľa neho rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov rozhodovať v konkrétnej veci a poskytnúť tak ochranu označeným základným právam alebo slobodám sťažovateľa, porušenie ktorých namieta (III. ÚS 181/04, III. ÚS 104/07).

Sťažovateľ sa ochrany svojich práv vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Pp 44/08 z 18. septembra 2008 mohol podľa zákona účinne domáhať (a aj sa domáhal) využitím opravného prostriedku (sťažnosti). V tomto kontexte bol krajský súd (ako druhostupňový súd oprávnený preskúmať právne otázky relevantné pre rozhodnutie vo veci, vrátane zákonnosti procesného postupu súdu prvého stupňa) povinný poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa, porušenie ktorých namieta v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Právomoc ústavného súdu je preto s ohľadom na znenie čl. 127 ods. 1 ústavy bezprostredne vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu a k procesnému postupu okresného súdu predchádzajúcemu tomuto uzneseniu vylúčená.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 6 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 6 listiny, ako aj namietaného porušenia jeho práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pp 44/08 a jeho uznesením sp. zn. 1 Pp 44/08 z 18. septembra 2008 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva. Nedodržanie tejto lehoty je podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde dôvodom na odmietnutie sťažnosti, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, III. ÚS 124/04).

V zmysle judikatúry ústavného súdu pri právoplatnom rozhodnutí vydanom v trestnom konaní je pre začiatok plynutia lehoty dvoch mesiacov podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde rozhodujúci moment náležitého oznámenia rozhodnutia sťažovateľovi, ktorým je buď vyhlásenie rozhodnutia v prítomnosti sťažovateľa alebo doručenie rovnopisu rozhodnutia (napr. III. ÚS 186/02, III. ÚS 90/03, III. ÚS 340/07).

Ústavný súd zistil na základe súčinnosti poskytnutej okresným súdom, že sťažovateľovi bolo uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 To 304/08 zo 14. októbra 2008 oznámené doručením rovnopisu 29. októbra 2008. Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 2. marca 2009, pričom na poštovú prepravu bola podaná 27. februára 2009. Z uvedeného je zrejmé, že dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti uplynula sťažovateľovi ešte pred odoslaním tejto sťažnosti ústavnému súdu, a to 29. decembra 2008.

Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 6 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 6 listiny, ako aj namietaného porušenia jeho práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 304/08 a jeho uznesením sp. zn. 5 To 304/08 zo 14. októbra 2008 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo právne irelevantné zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom.

Na základe jednotlivých záverov tohto uznesenia ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2009